

ВИЈЕНАЦ НА ГРОБУ
ШЋЕПАНА
МИЈУШКОВИЋА

Спјевао
САВО Ф. ЧЕЛЕБИЋ

THE
UNIVERSITY
OF CHICAGO
LIBRARY

МИЛУ М. ВУЈОВИЋУ

бившем Министру, а садашњем
Предсједнику

Црногорске Слободне Странке
Сељака и Радника,

нашем великом патриоти и непо-
колебивом борцу за Право и Част
наше намучене Домовине и слободу
њеног јуначког народа,
посвећује

овај скроман спјев мука и патња,

одани

ПИСАЦ.

МОЛИТВА.

«Боже драги, који све управљаш,
Који сједиш на престол небесни
Те могућим зажижеш погледом
Сва свијетла кола у простору, —
Ти, који си развија прашину
Испод твога трона свијетлога
И назва је твојим мировима,
Те си прашак сваки оживио,
Насија га умнијем сјеменом, —
Ти, те књигу држиш миробитну,
У којој су судбе уписате
Мировима и умним тварима,
Који си се милосно склонио
Дјејателне оживит членове
Малом мраву ка гордоме лафу,
Проведри ми више Црне Горе,
Уклон' од ње муње и громове
И смуњени облак градоносни!»

«Горски Вијенац.»

НА ГРОБУ
ШЋЕПАНА МИЈУШКОВИЋА

Из далеког туђег краја,
Мој Шћепане, мили друже,
Ево на гроб да ти ставим
Покапане крвљу руже.
Са срца су мог узбране,
Са другарске љуте ране —
Нек ти тешку бол ублаже
Док нам бољи дан осване,
Јер ће лише крв јунаци,
За слободу браће своје:
Сабља се је вазде сјала
У јуначке руке твоје.
У Кандију почео си,
С црногорском храбром четом,
Истицат се пред дружином —
Са држањем и полетом.
Школа, живот и рад цио,
Достојноме официру,
Ти си примјер мога' бити

И у рату и у миру.
Као такав постављен си
Командантом Пјешиваца,
Тог јуначког смјелог јата,
Пуног људи и бораца.
Вазде свјесно дужност врши
На све стране, као соко,
С Пјешивцима уздига си
Име твоје на високо.
Када Црна Гора, прва,
Рат објави Турској сили —
Ти и твоји, око Скадра,
У прве сте вазда били.
На Лоарзу пошао си
Да оћераш турске чете,
А Пјешивци ка' орлови —
У бој врући с тобом лете.
Узјаха си на Ћогата,
Ућера га међу Турке
С голом сабљом, свој у крви,
У јуначке твоје руке.
С примјерима од поноса

Турски рат си довршио,
Међу првим јунацима
Наше земље ти си био.
Кад Србија Бугарима
Жалостиви рат објави,
С црногорском храбром војском,
У помоћ се и ти јави;
Са јуначком војском твојом,
На проклету Брегалницу,
Од Бугара, а и твојих,
Створи страшну касапницу.
Са поносом, као јунак,
И тај рат си довршио —
Ако рањен и жалосан
С њега си се повратио.
А кад силни Аустринци
На Србију нападоше,
Србијанци у помоћи
Црну Гору покликосе;
Краљ Никола, витез, Србин —
Одговори краљу Петру:
«Нека часи судбе Српства

Црну Гору милу срету.
Прије него дан осване
И сјутрашња сијне зора,
Под оружјем — на границу —
Бит ће листом Црна Гора!»
Па изнурен посље тешког
Балканскога страшног рата,
Рат објави Аустрији —
Истог часа, истог сата.
И овога пута ти си
Узор био од јунаштва,
С тврдом вјером у побједу
Пун мушкога прегалаштва.
Свуд од мора до Дунава,
Ће ј' опасност већа била,
Ту си стиза с војском твојом.
И свуд тун се крвца лила.
Кад на Фочу јуриш бјеше,
На ћогата твог си сио —
Па без моста и без брода
У Дрину си ускочио.
Без мостова и без брода,

Пјешивци ти соколови,
Пријеђоше бујну Дрину,
С ону страну, ка' орлови.
Кад с таквијем јунацима
Ти преброди Дрине вале,
Која сила може тебе
Да спријечи и обмане?
На сред поља, без заклона,
Ти си сабљу извадио,
И под кишом од челика —
Страшни јуриш извршио
На бедеме, на топове,
На кржаве Аустринце —
Што Шиштета бранијаху,
У тврђаве и фортице:
Много војске и оружја
На Шиштет си заробио,
И тврђаву аустријску
С Пјешивцима освоио.
Твоје војске, бјеше мртвих
И рањених број велики:
Ал' без мртвих и рањених

Не може се бој добити.
Тун се и крв твоја просу,
На Шиштету крвавоме —
Али за то слава оста
Јуначкоме маху твојој.
Низа Санџак и у Босну,
Ће требаше — свуд си био,
Као човјек, као јунак —
С побједом се поносио.
Кад остаци војске српске
Напустише земљу своју,
На Јавору, као вазде,
Показа' си храброст твоју,
За пет дана, без престанка,
Под очајном силном борбом —
Како не би — рекох — браћа
Назвали се швапским робом;
За пет дана крвавијех
Без престанка бој си био,
И спрам браће братску дужност
Црногорски извршио.
Одступише Србијанци,

Под окриљем соколова —
Ти им тешки пут заштити,
Без шанчева и ровова.
До Сјенице и на Пазар,
С положаја на положај,
Летио си као соко,
Док си стиг'o и у Рожај.
Па једињем брзим маршем,
Да се нигдје не одмори,
Стигао си преко Цуца,
На Ратковој тврдој гори,
На којој је аустријска
Силна војска и топови,
И за марш су пут Цетиња
Били спремни и готови:
«Сад нећете пут Цетиња —
Викну Шњепан — Аустринци!
Стан те мало, да видите
Што су моји убојници!»
Распореди бојне чете,
Од поклича јекну гора;
У тој борби без одмора,

Два пут те је наша зора.
Шта је боље... са свих страна
Аустројска проби сила,
Јер је онда Црна Гора
На Балкану сама била:
Без помоћи савезника
И без браће из Србије,
Само сама остављена
С' Аустројом да се бије
Без опреме, голе, гладне,
Црногорце грије нада,
Да ће Србе браћу наћи
Око тврдог Скадра града;
Да заступа оступницу
Црногорске братске војске,
Да избјегне аустројске
Неминовне ланце ропске.
Кад у Скадар — Аустроинци!
Српска војска одступила...
И... тако је Црна Гора
Незахвална жртва била...
Оставимо... Историја

Страшни суд ће да изрече,
Не над оним ко одржа —
Већ над оним што утече...
А ја к теби да се вратим,
Мој Шњепане, друже врли,
Нека ова ријеч братска
Тешке твоје ране грли:
Јер тада те Аустринци,
Ка' јунака и ка' борца,
Одведоше у Угарску
У тврђаву за гаоца.
У оградe жице чврсте
Ставише те као лава,
Чуваху те дању, ноћу —
Не од силе, већ од страха.
Лаве љути, тамнова си
За хиљаду бјелих дана,
Више те је то сломило
Од мегдана и од рана.
Само твоја вјера чврста,
Да ће груба сила пасти,
Дом слободан да ћеш виђет —

Могла те је одржати.
Аустрија стара грону,
Ти се врати Домовини —
Слаб, измучен — ал с' поштењем
И с' поносом на висини;
У савјести чиста мира
Да си Српство задужио,
И награде да ће доћи —
Што си тешко заслужио.
Али шта би у дом тужни?
Ти допаде тежих мука,
Јер сад поче да те мучи,
Мјесто швабске — братска рука.
Наређују да се кунеш
На оданост краљу Петру,
И да јавно пљунут мораш
На сву твоју прошлост свету,
И да пљунеш на заклетву,
Положену Господару,
Домовини и застави —
Светом храму и олтару.
Али Шћепан, соко сиви,

Примјер старих витезова,
Са презрењем гледа руљу
Улизица и ниткова;
Бол му тешки срце пара,
Па подвикну ка' лав с коца:
«Мучте скитњо! То је срамно
За поштеног Црногорца.
Смијете ли то зборити,
Да се кунем другом краљу?
А невјера да постанем
Домовини и владару!
Србијанцу ја сам заклет
Као брату — а не друкче,
Ал' ко друкче то замишља,
Нек' с' из ове земље вуче!
Црна Гора пет вјекова
За слободу крв је лила,
Ал' прија није никад
Одивама нич'јим била;
У њу се је очувала
Искра борбе и слободе,
Кад згазише цио Балкан

Отоманске дивље хорде!
Вуците се! Челик гвожђе
Ни под ватром не подаје —
Част и понос, јунак прави,
Не купује ни продаје!»
Због говора тог освану
Једно јутро код Мораче;
Бацише те под волтове
Подгоричке Јусоваче.
Разочаран, тужна срца,
За године пуне двије
Чамно си, док т' вратише
У круг тужне фамилије.
Грдан ли је живот тужни,
Кад слободе зрак не грије;
Ти под око вазде бјеше
Шумадијске полиције.
Ал' бијелог једног дана,
Тек што бјеше освануло —
Тебе, Ђола, још четири
Пјешивца је нестануло.
Народ блене, млађи траже,

А сиједи старци сједе;
Свак у страху и у чуду
Пита, куд се Шњепан ђеде?...
Некад горда околица
Бијелога Оногошта,
Сад стијење под ударцем
Небратскога ножа оштра —
Па кријући свака се дао,
Тражит свога миљеника,
Није чуда, он бијаше
Узданица, братска дика.
Седамдесет дана посље,
Пронађоше твоје т'јело
У некакву мрачну јаму...
Аох! Српство ојађело!
Ох, Србијо да ли имаш
Још синова да се сраме,
Што се Шњепан Мијушковић
Мртав нађе у дно јаме?!
Онај Шњепан те вас брани
На крваву Брегалницу,
А на Јавор те чуваше

Вашој војсци оступницу.
Убисте га кукавички
Везатога у синцире,
Те издахну под тољаге
И ударце од сјекире.
Еј, судбино, проклета си,
Што му такву смрт досуди —
Да не умре на пољани,
Гдје јуначки ханџар суди;
Поштеђе га на бојишту,
Под оловну вијавицу,
Да Цигани смрт му даду
У подруму, у тамницу!
Хеј, Србијо, срам те било!
Убицу му награђујеш —
А јунака онаквога
Још и у гроб хладни псујеш.
Зар поноса јуначкога
И зазора од нечина,
Нестало је под Авалом
Код одиве и код сина?
Палите нам дом и кућу,

А давите витезове!
Лав рањени Црне Горе —
Већ процвиље у окове!
Гледате нам кров ње гори,
Којему сте ватру дали —
Гледајте га и смијте се,
Док се и ваш не запали...
А изроди неки наши,
Што нечојством вас престижу,
Као штенад уз вас скачу
И сахане ваше лижу:
Генерали, Митар, Јанко,
И дружине такве исте —
Што ка' Јуде за динаре
Придобисте и куписте,
Тај се чопор стрвождера
По смрдљивом мраку крије,
Јер хијене и лисице
Зрак сунчани и не грије.
Нека смрде у јазбине
И стиде се чина свога,
Што пљунуше на кам свети —

Свога прага рођенога.
Очи ће им осл'јепити,
Грозне смрти, страшна слика,
Што ће им се призирати
Са гробова мученика.
Ти Шћепане, мили друже,
Роду си се одужио —
Свуд около Црне Горе
Јуначки си крв пролио.
Мирно спавај сан вјечити,
Код жалосног дома твога;
Дјела твоја нас ће кадит
Као тамјан из Острога.
Име твоје резаће се,
За наш понос и за дику,
Са словима суха злата
У јуначком споменику.
Из далеког туђег краја,
Мој Шћепане, мили друже,
Ево на гроб да ти ставим
Покапане сузом руже.
Са срца су мог узбране,

Са другарске љуте ране —
Нек ти тешку бол ублаже
Док нам бољи дан осване...

РИМ, 20. Јуна, 1924.

Саво Ф. Челебић.

«Каква браћа, ако бога знате,
Када газе образ црногорски,

И да бог дâ, траг нам се затаро,
Кад под овом живјелим марамом!

Него удри докле махат можеш,
А не жали ништа на свијету!
Све је пошло ђавољијем трагом...»

«Горски Вијенац.»

INTERNATIONAL PRINTING COMPANY
4417 CHENE STREET
DETROIT

A decorative border made of small black dots, forming a rectangular frame with ornate, symmetrical scrollwork at the top and bottom.

ЦИЈЕНА 50ц.